

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Jeg er glad for, at socialministeren har forstået mig korrekt.

For en ordens skyld skulle jeg måske nok lige gøre en bemærkning til fru Aase Olesen, der var inde på, at jeg skulle have givet tilsagn om besparelser på det familiepolitiske område. Jeg ved ikke, hvilken bemærkning fru Aase Olesen hænger det op på, men det, jeg udtalte mig positivt om, var, at vi gerne ville gå ind i et større familiepolitisk arbejde og prøve at analysere de forskellige sammenhænge, der er i familiepolitikken.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Når hr. Torben Lund spørger mig, hvilke bemærkninger jeg hænger det op på, så hænger jeg det ikke op på nogen bemærkninger, men på socialdemokratiets udspil dateret 1. september 1982. Der står: indkomstoverførsler, reduktion af alle udgiftsrammer med 2 pct., sygedagpenge, kontanthjælp, børnetilskud og folkepension. Jeg vil godt sige, at hvis ikke jeg hører andet, så går jeg ud fra, at det står ved magt, at det er det, socialdemokratiet mener, og det kan ikke betyde andet end, at man ønsker at spare på børnetilskuddene.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Mette Madsen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 4:

Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel. (Karensdag, forlængelse af arbejds giverperioden, nedsættel-

se af dækningsprocent og maksimumsbeløb, varighedsbegrænsning m.v.).

(Fremsat 5/10 82).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 9 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 5:

Forslag til lov om begrænsning af løn under sygdom.

(Fremsat 5/10 82).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Mette Groes (S):

I de foreliggende lovforslag kommer regeringen med en række ideer, der er helt uacceptable for den socialdemokratiske gruppe. Stod det til regeringen, skulle der indføres karensdage for alle lønmodtagere, dagpengemaksimum skulle begrænses til 80 pct., pristalsreguleringen af beregningsgrundlaget skulle udgå, der skulle indføres et 2-årigt maksimum for dagpengenes løbetid, og de dagpengeyndere, som søger om pension, skulle straks have dagpengene stoppet og med det samme have forskud på pensionen.

Hvad angår karensdagene, afskaffede vi dem for over 10 år siden. Det gjorde vi, fordi vi ønskede at stille alle grupper lønmodtagere lige, og fordi vi vidste, at mange gik syge på arbejde, fordi de ikke kunne undvære den indtægt, som bortfaldt på grund af karensdagene. Vi ønskede, at folk skulle blive hjemme, når de var syge, indtil de blev ordentlig raske, og vi ønskede, at de skulle være fri for den mistænkeliggørelse, der ligger i karensdagesystemet. Det ønsker vi stadig.

I øvrigt er det rent faktisk sådan, at det at være syg en enkelt dag kan forebygge alvorlige stresssygdomme og nedslidning, og at den bedste måde at undgå arbejdsfravær på er at skabe et godt arbejdsmiljø med høj trivsel, men det er jo ikke ligefrem det, den nuværende regering satser på.

Regeringens forslag betyder, at retten til såvel løn som dagpenge for første fraværsdag på grund af børns sygdom bortfalder for de

[Mette Groes]

grupper, som har ret til det. Socialministeren argumenterer i bemærkningerne med, at forældre, der ikke ønsker en begrænsning i lønnen i forbindelse med pasning af syge børn, vil have mulighed for at anvende en feriedag, men har socialministeren tænkt på, at mange arbejdere er underkastet arbejdspladsens ferielukning og slet ikke selv kan vælge, hvordan de vil placere deres ferie? Eller ønsker ministeren især at diskriminere kvinderne, som jo oftest må tage sig af børnene?

I børnekommissionens betænkning understreges det, hvor vigtig en tidlig indsats over for syge børn er. Vi ved, at det eksisterende system ikke er finmasket nok. Hjemmehjælpen når ikke frem, før forældrene skal på arbejde, og det er ofte svært at få lægehjælp i hjemmet. Mange børn indlægges unødigt af disse grunde. Vi ved, at trivslen er relativt høj i småbørnsfamilierne, men vi ved også, at familierne er sårbare. Det er en meget dårlig idé at øge de unge familiers sårbarhed på denne måde. De har problemer nok, og det burde være regeringens opgave at hjælpe dem, men det er åbenbart ikke dens agt. Bedre bliver det ikke af, at en række andre forslag fra regeringens side yderligere udhuler familiernes økonomi.

Socialministeren mener, at indførelse af en karenssdag ikke vil medføre administrative konsekvenser af betydning. Det vil vi meget gerne have nærmere belyst. Skulle det virkelig ikke give flere henvendelser til bistandskontorerne? Hvad med de funktionær- og tjenestemandsansatte? Vil det ikke give administrativt virvar at skulle trække dem for karenssdage? Er der ikke nogle, der skal tage sig af det, og skal de ikke have løn for det?

Som allerede omtalt under debatten om de forslag, der hører under arbejdsministerens område, ønsker regeringen at sænke dagpengemaksimum fra 90 til 80 pct. Da dette emne netop er blevet så grundigt behandlet, skal jeg nøjes med at sige, at da vi i sin tid skabte flertal for den nuværende ordning, skete det først og fremmest ud fra lighedstanken. Vi ønskede at bringe lønmodtagere op på et dagpengeniveau, der ligestillede dem med funktionærer og tjenestemænd under sygdom. Det ønsker vi stadig at gøre, og vi kan derfor under ingen omstændigheder medvirke til den foreslåede forringelse af vilkårene for dem, der i forvejen har det sværest. I øvrigt mener vi, at behandlingen af dette for-

slag må afvente behandlingen af det tilsvarende forslag på arbejdsministerens område og landsarbejdsnævnets vurdering.

Pristalsregulering giver i dag en nødvendig om end begrænset og forsinket ajourføring af beregningsgrundlaget. Erstatte man den med at lægge 45 kr. til hvert halve år, er det en hån mod de lønmodtagere, som hver dag kan se priserne stige i forretningerne, og som samtidig skal bære konsekvenserne af nedsat dagpengeniveau og indførelse af karenssdag.

Det sidste forslag, jeg vil omtale, er det, der går ud på at stoppe dagpengeudbetalingen, når der søges pension. Det er en dårlig idé. Efter mine begreber har folk, der er i en bestemt situation – dagpengeyderens, der ikke er afløst af en anden, pensionistens – et simpelt krav på at få hjælp efter de regler, som følger af den situation, han er i, og det skal vi ikke lave om på. De 20 pct., som ikke får pension, skal ikke gå og hakke på pensionsniveau, og skal de andres dagpengeforbrug begrænses, må det ske ved en effektivisering af arbejdsgangen. Det kan ikke være rimeligt, at klienterne skal undgælde for den langsommelige sagsbehandling.

Alt i alt er vi altså utilfredse med regeringens forslag, fordi de bringer de mest sårbare i en endnu mere udsat situation. De diskriminerer de dårligst lønnede økonomisk såvel som socialt, og de udsætter børnefamilierne for et endnu værre lovgivningssystem end det, vi kender. De angriber deres økonomi og deres praktiske livsgrundlag på en måde, der ikke kan undgå at medføre skadevirkninger af varig karakter.

Agnete Laustsen (KF):

Det kan næppe undre, at debatten om disse lovforslag faktisk begyndte allerede i går, hvor der især fra VS' side faldt mange knubbede ord om, hvor umenneskeligt man i dag blev behandlet rundt omkring på arbejdspladserne, og hvor indlysende det var, at sygdom og fravær var en konsekvens af denne umenneskelige udnyttelse, som man kaldte det. Det er jo næsten forbløffende, at overhovedet nogen af os lønmodtagere er i live og ikke er fysisk eller psykisk nedbrudt, og i alle tilfælde synes såvel fagforeninger som miljø- og arbejdstilsynsmyndigheder at have levet forgæves, hvis det virkelig skulle stå så håbløst til.

[Agnete Laustsen]

Men hvis vi nu ser lidt mere realistisk på forslagene og udelader alle disse umenneskelige betragtninger, så må vi jo trods alt erkende, at der er tale om ganske indgribende forslag, som da også forventes at indbringe en besparelse på ikke mindre end 1,2 mia kr. i 1983 og 1,6 mia kr. i 1984, og at vi derfor i udvalget må behandle disse forslag meget grundigt, så vi ikke får utilsigtede virkninger.

Vi må jo indrømme, at vi her i landet har vænnet os til, at der ikke er karensdage ved sygdom. Nogle større arbejdspladser, f.eks. postterminalen og rigshospitalet, har i den grad vænnet sig til det, at de kan opvise et eksorbitant højt sygefravær, selv om man måske skulle forvente, at to offentlige – som bekendt – arbejdspladser ikke var særlig umenneskelige og nedbrydende. Men realiteten er jo, at der f.eks. både i Sverige og Norge er 1 karensdag, i Sverige skulle reglerne sågar strammes til 3 karensdage, og at den danske ordning som nævnt af fru Mette Groes trods alt kun går tilbage til 1972.

Allerede dengang udtalte den daværende konservative socialordfører, den nuværende socialminister, Palle Simonsen, at den socialdemokratiske regering lagde sig på et alt for højt ambitionsniveau med forslaget om at gå ned fra de dagældende 6 karensdage til nul.

Det er desværre disse forudsigelser, som har vist sig at slå til. Vi foreslog dengang fra konservativ side sammen med venstre og de radikale, at der skulle ske nedsættelse til 3 karensdage, og at arbejdsmarkedet så skulle have mulighed for gennem forhandlinger at nå frem til yderligere nedsættelse, men vort udmærkede forslag blev desværre nedstemt.

Det har nu vist sig, at der var tale om et for højt ambitionsniveau, og der synes i øvrigt også at være en udbredt forståelse i befolkningen for i hvert fald 1 karensdag. En gallupundersøgelse, som blev foretaget og offentliggjort her den 4., viser nemlig, at 59 pct. af de adspurgte gik ind for mindst 1 karensdag, og at kun 34 pct. vendte sig imod det. Undersøgelsen viste også, at der ikke var megen tiltro til pålideligheden af disse enkelte sygedage. Det var faktisk sådan, at kun 30 pct. mente, at der overvejende var tale om det, man kalder virkelig sygdom, mens hele 52 pct. ikke veg tilbage for at kalde det simpelt pjækkeri. Det kan måske også være interessant især for fru Mette Groes at notere sig, at blandt de adspurgte med politisk til-

hørsforhold i socialdemokratiet fandt ikke mindre end 53 pct., at 1 dag nok var pjækkeri.

Men jeg indrømmer da, at dette forslag af mange nok vil kunne føles hårdt. Det må også bemærkes, at samtlige lønmodtagere er omfattet, det vil sige også funktionærer og tjenestemænd, der ifølge deres ansættelsesvilkår er sikret løn under sygdom. Men vi finder trods alt fra konservativ side, at det er rimeligt, at byrderne fordeles på alle grupper ansatte.

Vi lægger vægt på, at den besparelse, som opnås for den private arbejdsgiver, skal indrages ved forlængelse af arbejdsgiverperioden og ved forhøjelse af arbejdsgiverbidraget til arbejdsløshedsforsikringen samtidig med, at mindre arbejdsgivere dog kompenseres ved nedsættelse af bidraget til dagpengelovens forsikringsordning.

Vi finder alt i alt, at der er tale om et afbalanceret forslag, og vi kan derfor fra konservativ side anbefale det.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Uden at jeg i øvrigt har noget specielt imod postarbejderne ude på postterminalen, vil jeg foreslå fru Agnete Laustsen at forsøge at komme derud og arbejde en uges tid. Jeg kunne have lyst til at foreslå det samme, når det drejer sig om rigshospitalet, men derude drejer det sig jo om mennesker og ikke om breve, så det vil jeg lade være med.

Jeg synes, at det er groft uanstændigt, for nu at sige det mildt, at sige, at man skulle forvente, som fru Agnete Laustsen siger, at på en sådan offentlig arbejdsplads er der nok ikke så stor sygelighed. Og så er den meget høj, det kan man se af statistikkerne. Ja, det kan man. Men har fru Agnete Laustsen nogen sinde hørt om arbejdsmiljøproblemer på postterminalen? Har fru Agnete Laustsen nogen sinde hørt om overbelægning på rigshospitalet? Har fru Agnete Laustsen nogen sinde overværet, hvordan man derude må knokle rundt, fordi politikerne ikke vil bevilge nok penge og planlægge ordentligt nok til, at man kan undgå den overbelægning? Der har været tillidskvinder, fællestillidskvinder, og hvad ved jeg, fra rigshospitalet herinde og forklare, hvis man ville høre på det, hvordan de ting forholdt sig. Det var ganske vist i

[Tinning]

uddannelsesudvalget, men fru Agnete Laustsen kunne måske have orienteret sig om forholdene også på rigshospitalet og på postterminalen, inden dette almindelige: ih, her er en høj sygelighed, det er dog forfærdeligt, bliver slynget ud.

(Kort bemærkning).

Agnete Laustsen (KF):

Hvis det kan interessere hr. Tinning, kan jeg fortælle, at jeg faktisk personligt har været på besøg på postterminalen og sågar har fulgt ansatte en hel dag på rigshospitalet. Jeg må indrømme, at jeg er meget glad for mit arbejde, men hvis jeg skulle skifte, så kan jeg godt love, at jeg absolut ikke ville have noget imod at komme på en af de to arbejdspladser, hvor jeg absolut ikke så noget af det umenneskelige, som hr. Tinning så gerne og så ofte betegner alle de forhold, han ikke personlig synes han kan acceptere.

Hans Jørgen Holm (V):

Spørgsmålet om en karensdag er kontroversielt, i hvert fald hvis man fulgte fru Mette Groes' tonefald. Så kan man vist ikke være i tvivl om det. Heller ikke dette forslag skal ses isoleret. Mange har påstået, at dette forslag ensidigt er vendt mod lønmodtagerne, men det er ikke tilfældet. Jeg forstår da godt, at mange, der loyalt har passet arbejdet, også selv om de har følt sig en smule sløje, kan føle lovforslaget uretfærdigt.

Lovforslaget bygger på, at man selv skal tage ansvaret for den første sygedag, hvad man – og det har været omtalt – gjorde helt frem til 1972. Det gjaldt endda flere dage. Nu er der den forskel tillige, at alle lønmodtagergrupper får samme ansvar, ikke blot de timelønnede, alle er med, som det fremgår af lovforslag nr. L 5. Erfaringerne må vise, om der har været nogle, der har været rigelig pivede – noget kunne tyde på det.

De besparelser, som virksomhederne opnår ved ikke længere at have pligt til at betale den første sygedag, er begrundelsen for, at arbejdsgiverperioden forlænges fra 5 uger til 13 uger. Mange arbejdsgivere kunne måske også føle det uretfærdigt, at de nu skal betale for langvarige sygdomstilfælde, som virksomheden ikke har hverken lod eller del i. Eksempelvis vil et ben, der er brækket i frit-

den, også føre til, at arbejdsgiveren nu skal betale i 13 uger.

Jeg skal i den forbindelse understrege den forsikringsordning, det er muligt at tegne for mindre virksomheder med en lønsum på op til næsten 2,5 mill. kr. Staten dækker halvdel af præmien.

En række af de andre ændringer i lovforslaget er parallelle med ændringerne i lov om arbejdsløshedsforsikring, som vi netop har behandlet, både for så vidt angår reguleringen og for så vidt angår satserne.

Med disse bemærkninger skal jeg tilsige venstres støtte til forslaget.

Birthe Hansen (SF):

Jeg tror, vi lever i historiens mest børnefjendske tid, når retten til såvel løn som dagpenge bortfalder fra første fraværsdag på grund af sygdom, herunder børns sygdom. Lovforslaget indeholder nok så smukt en passus om, at man, såfremt man ikke ønsker at lide økonomisk tab på grund af denne første fraværsdag, f.eks. kan tage en indtjent afspadseringsdag. Nu er en sådan afspadseringsdag jo som regel fremkommet på grund af udført overarbejde, som igen er tid taget fra samværet med éns børn.

Jeg synes, det er groft, at man ud over sin 40 timers arbejdsuge, som med transporttid stjæler alt for meget af den tid, man kunne være sammen med sine børn, nu også skal oprette en slags timebank, hvorfra man kan hente ikke til bedre, men til dårligere tider, nemlig når man selv eller éns børn rammes af sygdom.

Intet under, at borgerlige politikere lukker øjne og ører for vore SF-ord om den sociale slagside, de fremsatte lovforslag har. Sandheden er alt for ubehagelig til, at man vil erkende den. Samme borgerlige politikere vil dække sig under at have en del af befolkningen bag sig. Det tror da jeg, når den borgerlige presse i dagblade, i ugeblade, ja, sågar ved plakater i HT-busserne, igennem måneder har forsøgt at hetze befolkningen til en usolidarisk holdning over for svagere medborgere med bl.a. ordene »Det er dine penge, de bruger«.

Intet er så nemt som at så misundelsens frø hos de velbjærgede, de, som aldrig har prøvet at være arbejdsløse eller være nedslidte i et arbejdsforhold.

[Birthe Hansen]

Men jeg vil godt fastslå, at jeg bruger mine penge selv, men bidrager via skatter til at sikre de socialt dårligt stillede, og nu vil den borgerlige regering tage mit bidrag og give det til erhvervslivet. Hvor er det trist, at den borgerlige presse kan oparbejde en stemning blandt folk om, at det er de andre, altid de andre, der pjækker fra arbejde, misbruger bistandsloven og får for meget udbetalt i dagpenge.

En fornuftig mor og far fortæller sit barn, at man aldrig må slå, heller ikke dem, der i forvejen ligger ned. Men er det ikke netop det, de politikere gør, der har undfanget den slags lovforslag? De rammer dem, der i forvejen er mest sårbare.

Nu er alle jo ikke engang så heldige – hvis man kan kalde det et held – at kunne overarbejde. Hvad gør f.eks. ansatte i skolevæsenet i fremtiden? Beordrer de sig selv og deres børn kun at blive syge i de obligatoriske ferier? Ja, jeg spørger bare.

Ikke nok med økonomisk tab på grund af en karensdag, men selve den maksimale dagpengesats skal nedsættes til 80 pct., altså et bruttotab i bedste fald på 900 kr. pr. måned. Når dette tab så kobles sammen med mindre børnetilskud, mindre boligsikring, højere daginstitutionspriser samt prisstigningernes himmelflugt, der godt nok altid først et halvt år efter er blevet delvis afhjulpet af dyrtidsreguleringen, en dyrtidsregulering, der, selv om den var ringe, dog var bedre end ingenting, sig så ikke, at det ikke er en børnefjendsk tid, vi lever i.

Jeg kunne bruge meget mere tid på at nævne urimelighederne i de af regeringen fremsatte lovforslag, men vil slutte nu og behøver vist næppe sige, at SF på det skarpeste afviser disse lovforslag.

Tove Niemann (FP):

I firkloverregeringens program for genopretningen af dansk økonomi hedder det meget smukt, at erhvervsvirksomhederne trives bedst under rimelige vilkår, og at regeringen vil gennemføre en væsentlig begrænsning af de administrative og omkostningskrævende byrder, der hviler på erhvervsvirksomhederne. Dette lød jo meget optimistisk, idet jo alle erkender, at en styrkelse af erhvervslivet vil medføre oprettelse af flere arbejdspladser og en styrkelse af eksporterhvervene.

Dagen efter modtager vi så et lovforslag, der betyder en ændring af dagpengeloven, således at arbejdsgiveren nu i stedet for 5 uger skal betale for 13 uger samtidig med en tredobling af arbejdsgiverbidraget til arbejdsløshedsforsikringen.

Fremsættelsen af dette forslag virker endnu mere mærkværdig, når man ser på det lovforslag, der blev behandlet her i folketinget den 4. maj 1982. Det var et lovforslag fremsat af de fire partier, der nu har dannet regering. Dette lovforslag gik ud på at nedsætte arbejdsgiverbetalingen fra 5 uger til 3 uger. Hr. Tørnæs, der var ordfører for forslagsstillerne, fremhævede, og jeg citerer fra Folketingstidende 1981-82, 2. samling, sp. 6707:

»Jeg mener, at vi netop her står med et lovforslag, der gør disse ting mulige, både at hjælpe erhvervslivet og at få flere i arbejde . . .«

Af lovforslaget fremgår det, at der vil blive foreslået ændringer for at afbøde virkningerne for de mindre arbejdsgivere. Vi vil gerne fra fremskridtspartiets side have konkretiseret, hvor mange ansatte en arbejdsgiver skal have for at høre til kategorien mindre arbejdsgivere. Jeg frygter, at dette lovforslag netop vil virke som en hæmsko for nyansættelser, specielt hos de mindre erhvervsdrivende, og vi ved jo, at selv den gamle ordning med 5 uger var hæmmende for nyansættelser.

Med hensyn til indførelse af en karensdag betalt af arbejdstageren vil jeg henvise til lovforslag nr. L 2 fremsat af fremskridtspartiet den 6. oktober 1982, hvor vi ønsker indført 2 karensdage.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Jeg vil ikke holde nogen lang tale om lovforslaget, men som jeg har pointeret før under L 3, så er det nu bydende nødvendigt at spare på det sociale område, og det gælder samtlige sociale ydelser, som nødvendigvis må skæres niveaumæssigt ned nogle procent.

Men når det gælder indførelse af en karensdag, så er det her, en af de største besparelser ligger sammen med nedsættelse af dagpenge under sygdom og fødsel, men det er samtidig nok også noget af det mest barske, som ligger på bordet inden for det sociale område, men det skal ses som et led i rege-

[Lone Dybkjær]

hvis vi nedsætter dagpengeprocentsatsen fra 90 til 80, øger vi forskellen mellem funktionsnærgrupperne og dagpengemodtagerne, og det finder vi ikke er retfærdigt og rimeligt. Det er bl. a. i den sammenhæng, man skal se vores afvisning.

Så er der den generelle varighedsbegrænsning. Det finder vi er o.k. Vi vil godt diskutere den i udvalget også, for jeg har indtryk af, at problemet med overgangen fra dagpenge til pension ligger i administrationen af det. Det kan være, at jeg ikke er tilstrækkeligt informeret om sagerne, men jeg har indtryk af, at det faktisk er sagsekspeditionen, det halter med, og ikke så mange andre mærkværdige ting. Jeg har ikke indtryk af, at det på nogen måde er obstruktion fra nogens side, men det er simpelt hen, fordi sagsbehandlingen er urimelig langsom. Jeg kender i hvert fald eksempler, hvor folk gerne har villet have en afklaring på deres sag, fordi de gerne vil vide, hvordan deres liv bliver – det er jo ikke ligegyldigt, hvad endresultatet bliver – og som igennem flere år ikke har kunnet få deres sag behandlet. Derfor vil jeg godt spørge, om det ikke er her, hurdlen i virkeligheden ligger.

I tilknytning til dette må vi selvfølgelig nedsætte arbejdsgiverbidraget også for de mindre arbejdsgivere. Vi vil i udvalget stille et par spørgsmål omkring, hvad skal vi sige, det økonomiske renderi, altså pengenes vandring i disse forskellige systemer, men det skal jeg nok lade være med at belemre salen og ministeren med her.

Tinning (VS):

Så fik vi da omsider en idé, som kan være med til at bringe fødselstallet op. Det synes jeg er helt fint. Hvis det bliver sådan, at man har ret til at være syg med løn under børns sygdom, men ikke har, når man selv er syg, er der jo kun én vej ud af det.

Jeg skal sige til fru Agnete Laustsen, at det var ikke mine personlige problemer, jeg snakkede om heroppe. Det gør jeg mange andre steder, men heroppe tror jeg egentlig ikke jeg får så meget ud af det.

Arbejdsmiljøet på rigshospitalet og postterminalen synes jeg egentlig ikke vi skal diskutere mere, men jeg vil blot opfordre fru Agnete Laustsen til at henvende sig til tillidsmænd og fællestillidsmænd på rigshospitalet

og på postterminalen. Her kan hun få at vide, hvilke arbejdsmiljøproblemer der findes dér, så behøver fru Agnete Laustsen ikke at være overrasket over den ret høje sygelighed på netop disse to arbejdspladser. Jeg tror ikke, det nytter noget, at vi diskuterer mere, hvad vi får ud af at gå rundt derude og kigge.

Det foreliggende lovforslag er endnu et indgreb i overenskomsterne, men det er også noget, der koster 1.500–2.000 kr. om året i snit, når vi indregner alle funktionærer, arbejdere og tjenestemænd. Jeg vil godt sige, hvad vi mener med, når vi siger, at det er endnu mere umenneskeligt. Det, der sandsynligvis sker – vi påstår ikke, at regeringen godt vil have det sker – er, at der kommer nogle flere arbejdsulykker. Hvordan kan det være? Det hænger meget enkelt sammen med, hvis man ikke har råd – og det vil der være ret mange der ikke har – til at blive hjemme, når man er småsyg, så går man på arbejde, og så sker sådanne ting nemmere. Det kræver ikke de store undersøgelser eller videnskabelige udredninger, men man må se i øjnene, at sådan er det. Så kunne man sige – det vil da være om ikke andet så prisværdigt klart – at landets økonomiske situation er så meget af lave, at vi må tage med, at der sker nogle arbejdsulykker. Hertil kommer oven i købet, at hvis der sker tilskadekomst i tjenesten, som det hedder, må man selv betale for den første dag. Fru Elisabeth Bruun Olesen nævnte allerede i går en undersøgelse fra 1977, som viste, at det faktisk allerede i 1977 var sådan, at omkring $\frac{1}{3}$ erklærede, at de måtte gå syge på arbejde mindst én gang om året. Det er selvfølgelig meget mere nu, fordi arbejdsløshedstruslen jo også har betydning for dette, og den bliver ikke mindre med den politik, som regeringen lægger op til. Man kan også roligt se i øjnene, at den såmænd nok skal sende flere syge på arbejde og bidrage til, hvis ikke vi får lavet nogle ændringer omkring børnene, at der bliver flere og flere af dem – det kan være svært at få dem ind syge på daginstitutionerne, hvis man stadig væk har råd til det – der må prøve at klare sig selv derhjemme.

Der er et par ting, som jeg ikke helt forstår i dette lovforslag. Vi kan selvfølgelig se mere på det i udvalget, men der står en ting om en begrænsning, om at det er slut, når man har været to år på sygedagpenge. Jeg

[Tinning]

ved ikke, om det slut betyder, at man så går over på kontanthjælp under bilstandsloven eller måske oven i købet på varig hjælp. Det kan jeg måske få opklaret.

Det andet er, sådan som jeg har forstået det, at sygedagpengene ophører, så snart man bliver indstillet til pension fra kommunerne. Så går man på pension, fordi det er sådan, når man kigger på det, at 4 ud af 5 gange, kommunen tipper, at en eller anden sag ender med pension, får den ret. Den vurderer korrekt i 80 pct. af tilfældene, så vidt jeg kan forstå det. Jeg kunne godt tænke mig at vide, hvad den femte kommer ud for? Så vidt jeg kan forstå det, kan det blive noget med, at man bliver indstillet til pension, og at man ryger ned på pensionen, hvad det ellers er for en af dem. Derefter kan det godt ske, at sagen noget senere ender med, at man alligevel ikke skulle have den dér pension. Så får man formentlig en efterregulering. Jeg synes, det er vigtigt at holde fast, at vi her snakker om nogle folk, som ikke har råd til at få utrolig store, ja, faktisk har meget vanskeligt ved selv meget små efterreguleringer. Jeg synes, det er en lidt uhyggelig form for bureaukratiske overvejelser, når man sådan stiltfærdigt noterer sig, at man hermed opfylder et ønske ikke fra nogle af disse mennesker, selvfølgelig, men fra kommunerne.

Til sidst vil jeg godt spørge, om regeringen har gjort sig nogle overvejelser omkring linjen i de kommende forhandlinger med offentligt ansatte, og om regeringens evne til at påvirke kommuner og amtskommuner vedrørende kontanthjælpen. Det forslag, vi havde før om børnetilskuddet, ville umiddelbart betyde 50 mill. kr. mere til kontanthjælp. Det, vi diskuterer her, betyder 95 mill. kr. mere til kontanthjælp. Det er 145 mill. kr. mere til kontanthjælp. Hvis ikke man kendte lidt til regeringen, kunne man jo fristes til at tro, at det ville betyde et eller andet for arbejdsvilkårene på de socialkontorer, hvor man nu skal til at administrere i hvert fald – og jeg siger tydeligt i hvert fald, fordi jeg går ud fra, at efterhånden som vi kommer igennem det, viser der sig mere af slagsen – 145 mill. kr. mere. Har man tænkt sig at ansætte nogle flere socialrådgivere, eller hvad har man egentlig tænkt sig? Fordi den politik, ud over hvad vi i øvrigt kritiserer den for, fører til noget, synes jeg, ret uhyggeligt, idet man simpelt hen kalkulerer med, at der er flere og

flere, der skal have bilstandshjælp. Man siger, at det er rigtigt, og så kommer smøren om, at vi har ikke lyst til det, vi kan ikke lide det, vi er nødt til og sådan noget. Jeg synes, at et minimum for en bare nogenlunde rimelig socialpolitik måtte være at sige: de, der i dag er tvunget på bilstandshjælp, er nok, vi skal ikke have flere tvunget derover. Lidt bedre ville det måske være, at vi forsøgte at nedbringe antallet af dem, der er tvunget på bilstandshjælp.

Denne her regering siger jo helt åbent: nej, vi må acceptere, at der kommer nogle flere på bilstandshjælp, ligesom vi formentlig må acceptere, at der kommer nogle flere arbejdsulykker som følge af dette her, og det synes jeg er mildt sagt uhyggeligt. Jeg kan ikke lade være med stadig væk at vende tilbage til det, vi hele tiden hører fra dem, der bakker op bag det, om at det går jo nok, eller vi kan ikke lide det, men vi er jo nødt til, for vi skal spare. Det, vi diskuterer her, drejer sig alt i alt om 1,2 mia kr. Stadig væk har vi beskættningen af de skattefri institutioner, som regeringen nu ved giver 4 mia kr., men den kunne mageligt bringes op på 5,2 mia kr., og så var vi også fri for disse indgreb. Jeg forstod ikke helt fru Lone Dybkjær. Så vidt jeg forstod, kunne det radikale venstre gå ind for dette forslag med nogle ændringer både omkring kronisk syge og børn, og der var vist én ting til. Der var nogle ændringer, som skulle foretages, hvorefter man i øvrigt godt kunne tænke sig, at det radikale venstre ville gå ind for forslaget, vistnok med den ene begrundelse, at det indeholdt nogle store besparelser, og ikke med nogen anden begrundelse. Hvis vi laver én hurtig stor besparelse, giver det flere arbejdsulykker, giver det flere på bilstandskontorene. Det er jo ikke alene kortsigtet, ja, jeg ved ikke, hvad det hedder, når det er endnu mindre, men hvis der var sådan et ord, ...det er i hvert fald meget kortsigtet.

Inge Krogh (KrF):

» Som omtalt adskillige gange indeholder dette lovforslag en bestemmelse om indførelse af en karensdag både for dem, der får dagpenge, og for dem, der har ret til fuld løn under arbejde, og også for tjenestemænd. Inden for de første 12 dage kan der altså kun være tale om 1 karensdag. Hvis man

[Inge Krogh]

f.eks. melder sig for tidligt rask, skal man ikke betale for den første sygedag inden for de første 13 dage.

Det giver selvfølgelig en besparelse for arbejdsgiverne, og derfor er arbejdsgiverperioden udstrakt fra 5 uger til 13 uger. Det er meget længe. Det er også blevet omtalt, at der er mulighed for, at mindre erhvervsdrivende, for hvem det vel nok er det sværeste, kan forsikre sig under forholdsvis gunstige vilkår.

Som omtalt er der også en karensgang, når man bliver borte fra arbejde, fordi man skal passe et sygt barn. Det er nævnt, at det kan være vanskeligt at bruge en feriedag. For en del kan det vel nok lade sig gøre. Der står jo også afspadsering i lovforslaget, og der er sikkert i hvert fald en del af dem, der har industriferie og er tvunget til at tage deres ferie dér, der kan bruge afspadseringsdage i stedet for.

Sygedagpengene nedsættes fra 90 til 80 pct., og det er selvfølgelig beklageligt, og det er en begrænsning, som altså svarer til arbejdsløshedsdagpengene.

Også grænsen på de to år er måske beklagelig, men på den anden side er det godt, at der bliver sat en bestemt grænse, og kristeligt folkeparti vil altså gå ind for forslaget.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Også denne gang vil jeg tillade mig at starte med at sige, at jeg ser ret optimistisk på at få dette lovforslag igennem. Jeg synes, der er kommet så mange positive meldinger fra en række ordførere.

Det er jo, som det er sagt af nogle ordførere, det forslag på det sociale område, som giver den største besparelse og derfor naturligvis også det, som nogle har kaldt det mest kontroversielle forslag. Derfor vil jeg også godt benytte lejligheden til – selv om også man ikke skal gå for meget i detaljer ved førstebehandlingen af dette forslag – at fastslå nogle synspunkter og nogle grundtræk i den socialpolitik, som regeringen har lagt frem, og som jeg mener spiller en rolle for vurderingen af de samlede forslag.

Når jeg hører fru Mette Groes, må jeg nok indrømme, at det er meget svært at opnå enighed om ret mange af de socialpolitiske træk, som fru Mette Groes trak frem. Jeg kan ikke give fru Mette Groes den samme

kompliment som den tidligere socialdemokratiske ordfører hr. Torben Lund, da han talte om børnetilskuddene, for her må vi også erkende, at den tidligere regering var langt inde i spareforslag på dagpengeordningen. Det hørte jeg ikke fru Mette Groes sige noget om.

Når vi ser på selve sygedagpengeloven i al almindelighed, er det værd at slå fast, at ikke bare sygedagpengeloven, men de sociale love som helhed i første række er kommet til verden efter det udvalgsarbejde, der fandt sted i socialreformkommissionen i 1960'erne og for arbejdsløshedsforsikringens vedkommende fandt sted i det såkaldte Wechselsmannudvalg. Det, der var disse eksperter indstilling til politikerne på et tidspunkt, hvor velstanden stadig blev øget for den danske befolkning, var jo i virkeligheden, at både arbejdsløshedsforsikringsdagpenge og sygedagpenge skulle have et loft på 80 pct.,

Det har jeg gerne villet nævne ved denne lejlighed, hvor det fra en række sider er blevet sagt, at det er asocialt at operere med et loft på 80 pct. Det var faktisk den indstilling, politikerne fik i begyndelsen af 1970'erne.

Arbejdsløshedsforsikringsreformen, som blev gennemført, efter at begge parter var blevet enige om forslaget, blev gennemført under VKR-regeringen. Den indeholdt de 80 pct. At socialdemokraterne så, da de kom til regeringsmagten, skulle være venlige og pludselig hævede loftet til 90, var vel egentlig det, der ødelagde det, men stadig væk var det råd, man fik fra sociale eksperter og fra organisationerne i sin tid, at 80 pct. var korrekt.

Jeg vil også gerne minde om, at vi ikke skal mere end 9 år tilbage for at være i en situation, hvor der var 6 karensgange for lønarbejderne. Jeg husker godt den debat, der var på det tidspunkt, da disse karensgange blev slettet, og hvor både venstre, det konservative folkeparti og det radikale venstre i hvert fald de første 3 år efter, at den lov var gennemført, stillede ændringsforslag til finansloven om indførelse af 3 karensgange på dette område, fordi vi fandt, at det var et for ambitiøst projekt, den daværende socialdemokratiske regering havde fået gennem folkettingen.

Det er ikke så mange år siden. Det var i vore velstandstider, og det var dengang, vi troede, at vi havde betydeligt flere penge, end

[Socialministeren].

det viste sig senere at vi havde. Det synes jeg er vigtigt at holde fast i, når vi skal vurdere forslagene på nuværende tidspunkt.

Når vi ser på maksimumsbeløbene, er der blevet talt meget om, at der nu bliver en sænkning, som rammer de syge og de arbejdsløse osv. Det kan ikke afvises, at der rammes, det er klart, men jeg minder stadig væk om, at når vi ser på den maksimumssats, som bliver en realitet 1. juli 1983, når ændringen er gennemført fuldt og helt, så er den på 94.692 kr. på årsbasis. Det er maksimumsbeløbet, og jeg minder også om til sammenligning, at en enlig folkepensionist knap nok når op på 40.000 kr. om året. Jeg synes nok, det er væsentligt, at vi ligesom får sammenhængen etableret med andre grupper i samfundet.

Sammenlignet med en enlig folkepensionist er det i realiteten et relativt stort beløb, vi opererer med på dette område.

Må jeg sige for igen at udrydde nogle misforståelser fra den almindelige offentlige omtale omkring de mere specifikke ting i forbindelse med dette forslag og i forbindelse især med karensdagen, at det efter forslaget ligger klart, at hvis man efter at være blevet syg og har betalt for første dag under sygdom får et tilbagefald inden for de første 12 dage, så skal man ikke derefter betale for den første dag. Det vil først kunne genindtræde efter 12 dage. Det synes jeg er meget vigtigt at få fastslået, fordi der er sagt i debatten, at der er problemer i, at man så ikke tør vende tilbage af frygt for, at man skal betale for én dag mere. Det skal man ikke inden for de første 12 dage.

Jeg synes også, det er meget vigtigt at fastslå, at begrebet »kronisk syge« er meget klart defineret allerede i den nuværende sygedagpengelovgivning, og at vi derfor ikke skal til at opfinde et nyt system for at frigøre kronisk syge for denne karensdag. Vi kan køre efter det eksisterende system, som er i forbindelse med arbejdsgiverperioden på nuværende tidspunkt, så også her mener jeg at vi helt klart har muligheder for at samle de personer op, som regeringen også har ønsket at samle op.

Det er klart, at det ville være den letteste sag af verden for denne regering at indføre karensdage i den almindelige sygedagpengelov på nøjagtig samme måde, som flere partier, som jeg nævnte det før, stillede ændrings-

forslag om i begyndelsen af 1970'erne og op til midten af 1970'erne, men vi mener til gengæld også, at vi så var kommet til at ramme meget skævt.

Udtrykket »social balance« indgår jo utroligt i disse debatter, og det er naturligt, men jeg mener faktisk, man her må sige, at vi netop tilsigter, at det skal ramme alle lønmodtagere uanset indtægt, og jeg siger udtrykkeligt, at det havde været den letteste sag af verden bare at indføre det i den nuværende sygedagpengelovgivning for det, som man normalt kalder lønarbejderne. Det har vi bare følt ville være urimeligt.

Jeg vil godt sige til fru Lone Dybkjær, som kom med mange meget væsentlige spørgsmål, at for det første er jeg glad for den positive modtagelse, som fru Lone Dybkjær gav grundprincipperne i forslaget – jeg skal nok lade være med at tage mere til indtægt end højst nødvendigt. Jeg kan ikke afvise, at der vil komme nogle administrative konsekvenser af dette forslag. Jeg tror ikke, der kan gennemføres et forslag her i folketinget, uden at det får nogle administrative konsekvenser, når det er så omfattende som dette. Det kan vi lige så godt erkende. Men vi føler ikke – og vi har jo nogen erfaring på det almindelige sygedagpengeområde – at problemerne bliver særlig store.

Jeg forstår også godt fru Lone Dybkjærs betænkeligheder omkring børnefamilierne og den ret, som ikke alle, men en række mennesker i dag har til én fraværsdag på grund af børns sygdom. Men jeg bliver desværre nødsaget til at sige ligesom hr. Tinning – for en gangs skyld er jeg enig med hr. Tinning – at det vil nok være meget vanskeligt at få den fulde effekt af gennemførelse af en karensdag, hvis man åbner op for, at man under børns sygdom stadig væk har mulighed for en fraværsdag, men det må drøftes videre i udvalget.

Det er baggrunden for, at jeg i fremsættelsestalen tydeligt har understreget, at der skal være mulighed for at bruge en feriedag eller afspadseringsdag. Jeg forstår vel de argumenter, der er fremhævet om, at det vil ikke alle have den samme mulighed for. Vel, det er erkendt, men der vil være mange, der har det. Og med fem ugers ferie mener jeg nok man må sige, at så er der dog mulighed for at benytte sig af den bestemmelse. Men jeg siger som sagt, at det vil blive meget svært at

[Socialministeren]

opnå den fulde effekt, hvis man lempet på denne særlige regel for børnefamilierne.

Vi har diskuteret meget, om arbejdsskade skulle være omfattet på samme måde som sygdom, men vi er nået frem til at tage arbejdsskade med, fordi vi må konstatere – og dér kommer vi også til de administrative problemer – at i mange tilfælde i praksis vil det være meget vanskeligt at fastslå, hvornår der er tale om arbejdsskade, og hvornår der er tale om almindelig sygdom. Det er meget vanskeligt at få disse ting til at hænge sammen, uden at man også tager arbejdsskadeområdet med.

Fru Lone Dybkjær spørger: kommer alle nu med, og dertil tror jeg godt jeg tør sige meget klart: alle lønmodtagere kommer med. Det skal ikke være nogen hemmelighed, at dette lovforslag ikke har været det letteste i verden at udarbejde. Men alle lønmodtagere er med, og vi føler ikke, at der er nogen store problemer i forbindelse med begrænsning af personkredsen. Som fru Lone Dybkjær selv siger det: folketingsmedlemmer er ikke lønmodtagere, og derfor kan folketingsmedlemmerne glæde sig over, at de ikke er med. Til gengæld må vi sige, at ministre er med, derom er der ikke nogen tvivl. De vil under alle omstændigheder også blive omfattet af bestemmelsen om en karensgang.

Hvad angår spørgsmålet om forlængelsen af arbejdsgiverperioden til 13 uger, forstår jeg godt fru Lone Dybkjærs og også fru Tove Niemanns betænkeligheder. Jeg har selv haft nøjagtig de samme betænkeligheder. Jeg kan sige, at det forholder sig sådan, at skulle man konvertere besparelsen i virksomhederne på én karensgang til en forlængelse af arbejdsgiverperioden, ville det svare til en forlængelse til 26 uger. Det har vi under alle omstændigheder følt var for lang en arbejdsgiverperiode. Vi har ment, at 13 uger var en rimelig periode at operere med, og det er vigtigt at holde fast ved det, synes jeg, fordi det, der kan være den største frygt i forbindelse med en udvidet arbejdsgiverperiode, er det, som en lille virksomhed kan komme til at hænge på med en nyansat, som måtte blive syg. Men der er jo en bestemmelse i den nuværende lov om, at man først efter tre ugers ansættelse kommer ind under bestemmelserne om sygedagpenge, og på den måde mener vi egentlig vi er dækket ind.

Jeg vil godt i den sammenhæng sige til fru Tove Niemann, at hvorvidt man kan blive sikret i forhold til arbejdsgiverperioden for de mindre virksomheders vedkommende, ikke er afhængigt af antallet af ansatte, men af den arbejds løn, man udbetaler. Det er på nuværende tidspunkt et totalbeløb på ca. 2,5 mill. kr. Man kan få det oplyst mere detaljeret i udvalgsarbejdet, men det er ca. 2,5 mill. kr., der er grænsen for, om man kan komme ind under ordningen. Dertil kommer den regel, der foreslås om, at disse mindre virksomheder kun skal betale det halve af det, man egentlig skulle betale under almindelige forsikringsberegninger. Det mener vi netop tilgodeser de mindre virksomheders interesser.

Fru Lone Dybkjær har nok ret i, at der er nogle problemer omkring sagsekspektionen i forbindelse med sygedagpengeordningen. En af de ting, som den tidligere regering – det synes jeg alligevel skal fastslås – trods alt var inde på, var nemlig også spørgsmålet om varighedsbegrænsning. Der er jo en regel om, at man hver tredje måned skal tage et sygdomstilfælde op til nærmere vurdering for at tage stilling til, hvorvidt det er rigtigt at fortsætte med dagpenge til den pågældende. Vi må nok erkende, at det bl. a. er den regel, som måske ikke har fået helt den funktion, som man egentlig havde forestillet sig, for havde den fået det, havde vi nok været ude over problemet med at indføre en varighedsperiode. Men som traditionen har udviklet sig på området, tror jeg, at indførelse af en varighedsbegrænsning som den, der er foreslået her, er den, der i virkeligheden bedst bringer os på sporet igen i forhold til det, der var intentionen, da sygedagpengeloven blev gennemført i folketinget i begyndelsen af 1970'erne.

Jeg tror, jeg har besvaret de fleste af de spørgsmål, som både fru Lone Dybkjær og også fru Tove Niemann stillede. Det er klart, at der er en lang række tekniske ting, som vi må vende tilbage til under udvalgsdrøftelserne.

Jeg vil godt sige til hr. Tinning, som stiller et par helt konkrete spørgsmål om, hvad der sker med de mennesker, som måtte blive indstillet til pension og alligevel ikke får den, at det fremgår ganske klart af bemærkningerne, at her vil man naturligvis få udbetalt dagpenge med tilbagevirkende kraft til det tids-

[Socialministeren]

punkt, hvor man ophørte med at få udbetalt dagpenge. Anderledes kan det ikke være, ellers ville det ikke være en fair måde at operere på. Dette har vi følt var både naturligt og administrativt enkelt, og at det i hvert fald ikke kunne skade nogen som helst, for der er ingen, der mister noget ved det. Det er i realiteten en anden form for beregningsmetode.

Jeg kan berolige med, men det er måske ikke en beroligelse for hr. Tinning, at vi har ingen tanker om at inspirere kommunerne til at ansætte flere til at administrere disse områder. Vi forventer gennem de forenklinger osv., som i øvrigt ligger på en lang række lovområder, at der nok bliver mulighed for at løse også de ekstra problemer, der f. eks. måtte opstå i socialforvaltningerne på enkelte områder, for lad os nu ikke gøre dette mere omfattende end højst nødvendigt. Det er jo enkeltområder, der er tale om.

Det sidste, jeg vil sige, er en mere generel betragtning, som er rettet både til fru Mette Groes og til fru Birthe Hansen. Vi kan naturligvis diskutere meget om arbejdsmiljø og om trivsel og om mange andre af de floskler, der anvendes i den offentlige debat, og vi har debatteret disse temaer i de sidste 10 år i dette folketing. Vi har måske debatteret dem så meget, at vi har glemt, at der er en hverdag med nogle realiteter. En af realiteterne er bl. a. den, at vi har ladet en række love komme igennem folketinget, som udgiftsmæssigt er eksploderet på en sådan måde, at vi nu er tvunget til at bremse op. Det er naturligvis ikke behageligt for nogen, men det er nødvendigt, og det er nødvendigt af én eneste grund, nemlig den, at vi også fra denne regerings side ønsker, at vi om 5-10 år kan have et ordentligt velfærdssystem i dette samfund. Det synes jeg nok er et overordnet mål, som skal ind sammen med diskussionen om miljø og om trivsel, det har jeg ikke med mine bemærkninger søgt at afskaffe, tværtimod. Jeg har bare søgt at understrege, at det væsentligste for, at vi kan trives og får muligheder for videreudvikling, er, at vi får orden på vores økonomi. Men så bliver vi nødsaget til at gennemføre nogle besparelser, og nogle af dem kommer til at gøre en lille smule ondt, men det er nødvendigt for at nå det overordnede mål.

Mette Groes (S):

Socialministeren kunne ikke rose mig for min tale, det var jeg nu ikke så forfærdelig ulykkelig over. Socialministeren mente, at det var et vældig godt argument i forbindelse med karensdagens indførelse, at det var så forholdsvis kort tid siden, at de blev afskaffet. Jeg kan ikke se, at det er noget særlig fremragende argument, al den stund at vi, dengang vi afskaffede dem, faktisk havde et flertal her i salen for at gøre det, og at det endnu er left to be seen, om der vil vise sig et andet flertal.

Jeg vil gerne sige til fru Agnete Laustsen, at jeg egentlig talt ikke synes, vi kan være bekendt at hvile vore hoveder til en lidt overfladisk gallupundersøgelse i spørgsmålet om karensdagene. Der eksisterer flere udmærkede undersøgelser om sygefravær, og en af dem er socialforskningsinstituttets studie nr. 44, hvor fru Agnete Laustsen i konklusionen s. 132 kan læse, hvordan hele sygefraværet egentlig hænger sammen. Det var den diskussion, jeg forsøgte at rejse, fordi jeg synes, hvis man skal tage sig alvorligt af, at folk er syge og er nødt til at være hjemme fra arbejde, så er man også nødt til at undersøge, hvorfor bliver de syge, og så bliver hverken, hr. socialminister, arbejdsmiljø eller trivsel til floskler.

Så vil jeg godt sige til hr. Hans Jørgen Holm, at han hæftede sig ved min sprogbrug, og den var måske en lille smule arrig, men jeg synes, at det forslag, som ligger her, er så dårligt, at man er nødt til at hidse sig en lille smule op i et lille bitte håb om, at det har en chance for at nå igennem - det, som man siger her som sin hjertens mening.

Så vil jeg godt spørge fru Yvonne Herløv Andersen, hvad det er for besparelser, der endnu ikke er løftet sløret for fra hendes partis side. Hvis det er rigtigt, hvad jeg hørte, at vi skal spare på alle sociale udgifter, så vil vi godt have det frem.

Agnete Laustsen (KF):

Blot ganske kort til fru Mette Groes, der sagde, at vi ikke skulle hvile vores hoved på den gallupundersøgelse. Jeg har sandelig ikke tænkt at hvile hovedet nogetsteds - vi får i øvrigt også alt for travlt til overhovedet at hvile hovedet - hverken på undersøgelser eller på gallup og interviews. Men jeg synes bare, at fru Mette Groes burde have set, at

[Agnete Laustsen]

den undersøgelse forelå, fordi de spørgsmål, der var blevet rejst over for de implicerede, var en helt anden kreds end dem, som den undersøgelse, der i øvrigt blev henvist til, omtalte, og spørgsmålet var ikke sammenhængende med, hvorfor man bliver syg. Det var simpelt hen en bred adspurgte kreds' mening om, hvorvidt det, at man var væk en enkelt dag, opfattedes af befolkningen som en sygedag eller som det, man kaldte pjæk, og dér var det, at jeg fortalte til fru Mette Groes' og forhåbentlig også alle andres interesse, at en ganske stor procentdel bl.a. af dem, der vedkendte sig socialdemokratiske politiske overbevisninger, 54 pct., mente, at en enkelt sygedag, eller hvad vi nu skal kalde det, nok måtte opfattes som pjæk. Det er altså en ganske anden ting, end gallup beskæftigede sig med.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Det var ikke nogen fortællelse, men jeg kan ikke løfte sløret for noget, som jeg ikke er bekendt med. Jeg tager det imidlertid selv for givet, at det bliver nødvendigt at spare på hele det sociale område, som jeg sagde før ved at skære ydelserne nogle procent ned.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil gerne sige til hr. Tinning, at jeg sagde, at det var besparelsesgrunde. Jeg kan ikke nævne andre fornuftige grunde til at indføre dette her. Det giver et stort provenu, og jeg sagde heller ikke, at vi gjorde det med store armsving og lutter begejstring, men i en erkendelse af, at vi skulle spare nogle penge, og her var måske et område, hvor det ikke gik helt galt.

Så vil jeg godt sige til socialministeren, som fremturer med dette, at man bare kan tage sig en fridag. Nu nævnte jeg oven i købet, at en lærer jo ikke på et vilkårligt tidspunkt af året bare kan tage sig en fridag. Jeg mener, at lærerferier er ganske bundne. Lad os nu holde os til denne konkrete gruppe. Det er altså ikke alle mennesker, der bare kan tage sig en fridag. Hvis det var tilfældet, var der altså nogle forskellige ordninger, vi med større succes kunne have gennemført, ja, jeg nævnte oven i købet ordningen barselorlov.

Det er klart nok, at hvis man laver et ændringsforslag om børns sygdom, at man skal

have lov til at få betaling, hvis et barn er sygt, så får lovforslaget ikke den fulde effekt. Nej, det tror jeg heller ikke, men så vil jeg godt tilføje, at jeg for det første vil håbe, der ikke er noget misbrug. Det må vi selvfølgelig se, hvordan det udvikler sig, hvis det er det, der indirekte ligger i ordene »fulde effekt«. Men så vil jeg også tilføje: ja men gør det så så meget? Er det egentlig ikke en gruppe, vi bør være lidt large over for? Børnefamilierne med de udearbejdende forældre er nogle af de hårdest pressede grupper i samfundet i dag. Det er fantastisk svært for dem at få tingene til at hænge sammen. Der skal usigeligt lidt til, for at systemet vælter. Jeg mindes endnu med rædsel de perioder, hvor jeg ikke var så heldig at have nogen til at passe børnene hele tiden, når min unge sagde: jeg har ondt i halsen søndag aften kl. 8, så sagde jeg: det kan ikke passe, vel, for jeg så hele mandagen ligge i ruiner. Det er det, der er forældrenes situation, at de er nødt til at have denne dag hjemme for at organisere tingene omkring børns sygdom, hvis der ikke blot er tale om en endagssygdom, men det er der desværre i reglen ikke. De kan få tingene organiseret ved, at de har denne dag. Der er også forskel på, om det er børn, man tager et ansvar for, når man går på arbejde, eller det er én selv. Når det er én selv, kan man da godt så nogenlunde vurdere, om man er i stand til at hænge sammen eller ikke hænge sammen, men når det drejer sig om børn, så synes jeg, det er meget for lægmand at gå ind og sige: du kan søreme godt gå i skole, for ellers så koster det os nogle penge. Det mener jeg slet ikke er et dilemma, vi bør sætte forældre i, for sker der så noget misbrug – det er klart, at vi er nødt til at følge ordningen – men så er det dog, hvis ikke det udvikler sig helt grotesk, en god gruppe, vi så gør noget for.

Så vedrørende de sociale eksperter og de 80 pct. Det kan godt være, man dengang har sagt noget om, at de 80 pct. var meget rimeligt. Men så vil jeg gerne spørge: hvad har man så sagt om funktionærerne? Er de så meget bedre, at de absolut altid skal have 100 pct. og fuld løn, når de er syge? Der er altså slet ikke tale om noget misbrug, vel? Men når der er tale om dagpengefolk, så er man altså nødt til at tage 80 pct., fordi ellers bliver der tale om misbrug. Det er jo det, der ligger i det, og det er den sondring mellem

[Lone Dybkjær]

mennesker, jeg simpelt hen synes er fortvivlende og helt urimelig over for begge grupper for den sags skyld, så jeg mener ikke, vi kan tillade os at øge den forskel. Hvis der havde været tale om nogle forslag med noget ligestilling, kunne vi begynde at snakke om det ud fra nogle andre vinkler i hvert fald, men her øger vi klart forskellen, og det mener jeg er urimeligt. Hvis disse sociale eksperter har udtalt sig dengang om de 80 pct., så vil jeg gerne spørge: hvad sagde de om funktionærer? Mente de virkelig, at funktionærer alle sammen aldrig tog sig nogen som helst let sygedag?

Tinning (VS):

Jeg er ganske enig i det, fru Lone Dybkjær sagde omkring børnene og børns sygdom, og skal kun tilføje to småting. Den første er, at det går altså ikke, når socialministeren siger, at med 5 ugers ferie kunne det gå for den del, der overhovedet har mulighed for at udnytte en afspadseringsdag eller en del af ferien, fordi det faktisk er sådan, at der er nogle børnefamilier, der har desperat brug for de 5 ugers ferie, og det får de endnu mere efter det, vi har set.

Det andet er, om det nu slår fuldt igenem, eller hvad det hedder. Selv i bemærkningerne til regeringens lovforslag stiller man sig jo, skal vi kalde det nydeligt vaklende an og siger: enten sparer vi så meget her, som vi har angivet, nemlig 1,2 mia kr. – ganske vist sådan, at vi kan ikke helt finde ud af, hvad for noget, der er hvad, og vi må også erkende, at de statistiske forudsætninger er, som det hedder et eller andet sted, meget usikre – eller også vil besparelsen vise sig ved et mindre sygefravær, men man ved det ikke rigtig.

Jeg vil godt minde om den svenske undersøgelse, som fru Elisabeth Bruun Olesen havde fat i i går, som viste, at når man blokerede for muligheden for én sygedag, fik man den virkning, at sygeperioderne blev længere. Jeg tror, det bl.a. hænger sammen med det meget banale, at man en gang imellem har brug for lige at få trukket vejret, fordi man så kan holde til det igen.

Nu tvinger man folk på arbejde, får nogle flere arbejdsulykker. Jeg tror såmænd gerne, at socialministeren håber og tror, at dette virker, men der ligger faktisk undersøgelser, som synes at vise noget andet.

Nu ved jeg godt, at dette med en svensk undersøgelse efterhånden minder om det, man ser i fjernsynet, hvor man i Amerika altid har undersøgt et eller andet og kan dokumentere det, men vi kunne da give os tid til at kigge på den.

Det er jo rigtigt, når fru Agnete Laustsen kan fortælle, at befolkningen mener, at endagssygedage nok er pjækkeri. Ja, ja, men selv om en stor del af befolkningen mener, det er sådan, er det altså ikke nødvendigvis sådan. Det kan godt være, at den ene dag, man selv er syg, faktisk er sygdom, mens man samtidig nok kan tro, at den dag, naboen er syg, er noget med at være en pjække.

Så vil jeg godt om varighedsreglen sige, altså den, der handler om, hvad der sker, når man har været 2 år på sygedagpenge: jeg synes ikke, det er rigtigt, når socialministeren siger, at det finder vi naturligt, og så ligesom lader det blive ved det og i øvrigt gør opmærksom på, at det letter kommunerne for nogle byrder. Det er da klart, at det gør det. Jeg ved da godt, at man vil få udbetalt dagpenge med tilbagevirkende kraft, hvis det viser sig, at man ikke får pension. Men jeg synes, at problemet er, at lige netop den gruppe ikke kan gå og vente, måske bare et par uger, en måned, eller flere måneder, før den sag bliver afklaret. Den befolkningsgruppe hører ikke til dem, der kan sige: nå nej, jeg havde jo også glemt, at du skyldte mig 500 kr., dem vil jeg da godt have en dag. Det er da folk, der skal have den tier, de måtte have lånt ud til naboen, 2 dage efter, for ellers går det ikke. Jeg ved godt, at det kun handler om en ud af fem, men det går altså ikke at sige, at det må vi sa tage med. Jeg synes, at man i stedet for, når vi har den bestemmelse om at vurdere hver tredje måned, om der stadig var grundlag for sygedagpenge, skulle indskærpe den regel fremfor at lave en, som går ud over i hvert fald sådan en femtedel af de her folk, vi snakker om.

Så ved jeg ikke, om socialministeren på et tidspunkt vil forklare, hvad sammenligningen mellem maksimal dagpengesats og enlige folkepensionister skulle dække. Hvis det ligesom skulle sige noget om, at den maksimale dagpengesats ligger meget højere, så kan jeg ikke forstå, socialministeren ikke nævnte de unge på »sultecirkulæret«. De, der er udeboende, skal jo ikke klare sig for 40.000 kr. som den enlige folkepensionist. De skal i mange

[Tinning]

virkelige tilfælde ude i kommunerne klare sig for 20.000 kr., og jeg forstår ikke, hvad meningen er. Er det meningen, at der nu kun kan tages 10 pct. denne gang, men i virkeligheden er vi ude på at sætte den maksimale dagpengesats ned til samme niveau som den enlige folkepensionist, eller hvad er meningen?

Det er jo rigtigt, som socialministeren endnu en gang siger, at besparelser må gøre ondt. Det minder mig på en måde om min egen farfar, som sagde: vil man ikke høre, så må man føle. Men det, det drejer sig om, er jo lige præcis: hvem er det, der skal føle? Er det dem, der er i det sociale system, eller er det f.eks. andre steder?

Socialministeren (Palle Simonsen):

Jeg vil godt starte med at sige til hr. Tinning, at der er ikke noget, der hedder »sultecirkulæret«. Det hedder ungdomscirkulæret. Det siger jeg også af hensyn til min forgænger, som har udstedt det. Jeg er meget enig i det cirkulære, han har udstedt. Det er efter min opfattelse urimeligt at kalde det et »sultecirkulære«. Det er fuldt og helt i overensstemmelse med bistandslovens regler. Så der er ingen diskussion om den sag.

Det, det drejer sig om, for at klargøre det for hr. Tinning, er jo at man må vurdere hjælpen i forhold til hidtidige og fremtidige indkomstmuligheder, og hvis man er under uddannelse, så er de fremtidige indkomstmuligheder SU, og derfor er det naturligvis en rigtig form, min forgænger har valgt på det område.

Der er mange tekniske ting, som jeg vil foretrække bliver nærmere diskuteret i udvalget. Der er ikke grund til, at vi tager det her under førstebehandlingen, men der er to mere principielle ting, som jeg gerne vil gøre gældende over for fru Lone Dybkjær, for at vi i hvert fald forhåbentlig kommer til at forstå hinanden lidt bedre. Den ene vedrører 80 pct. maksimum, som jeg var inde på. Det har sådan set ikke nogen relation til en eventuel forskel mellem lønarbejdere, funktionærer og tjenestemænd. Det, jeg tog mit udgangspunkt i, var, at forud for alle de reformer, vi fik på det sociale område i begyndelsen af 1970'erne, lå der dels et meget stort arbejde i socialreformkommissionen og på arbejdsløshedsforsikringsområdet i Wechselsmann-ud-

valget. Det har jo altid været sådan, hvad angår satsen på sygedagpengeområdet, at man normalt har ligget i baghjulet af arbejdsløshedsforsikringen, fordi det var det store område. Indstillingen på det tidspunkt fra både Wechselsmann-udvalget og senere for sygedagpengenes vedkommende fra de andre områder, var, at 80 pct. af hidtidig indkomst var et rimeligt beløb, når man enten blev arbejdsløs, syg eller havde barselord. Det i forbindelse med den almindelige debat om, hvad en indkomst skal være, når man kommer ud for en af de her nævnte sociale begivenheder. Det fastslog man på det tidspunkt til at være korrekt som 80 pct. Det er egentlig bare det, jeg gerne vil holde fast i. Der var også enighed mellem arbejdsmarkedets parter om, at denne procent var rigtig. Det synes jeg at vi skulle skrive os bag øret, når vi nu diskuterer, om det er så forfærdelig asocialt at nedskære fra 90 til 80 pct. på nuværende tidspunkt.

Hvad angår børnefamilierne, er jeg meget enig med fru Lone Dybkjær i, at der er et ganske særligt problem på det område. Jeg vil da godt sige til fru Lone Dybkjær, at jeg fremturer ikke med muligheden for at bruge en feriedag under et barns sygdom, nej, jeg vil sige helt ærligt, jeg søger at finde en mulighed for at afhjælpe det problem, som vi er enige om der er. Det er baggrunden for, at jeg har givet udtryk for denne mulighed i min fremsættelsestale. Det er, fordi jeg også føler, at der er et problem. Jeg erkender det – det tror jeg også at jeg gjorde efter første runde – at det løser ikke problemet for folkeskolelærerne, det løser ikke problemet for nogle andre grupper, det er ikke et universalmiddel, men det løser problemet for en række grupper. Det er den måde, man kan bidrage til at tage noget af brodden af det problem, som vi er enige om at der er.

Konklusionen er, at jeg er enig med fru Lone Dybkjær i, at børnefamilierne har nogle ganske særlige problemer, som vi skal være klar til at prøve at finde nogle løsninger på. Det går jeg ud fra er noget, man vil drøfte videre i det udvalgsarbejde, der nu går i gang.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

[Tinning]

Det er bare for at understrege, at det, jeg kalder »sultecirkulæret«, ved jeg godt ikke hedder »sultecirkulæret«, det hedder heller ikke ungdomscirkulæret, det hedder cirkulæreskrivelse af 2. juni 1982 om kontanthjælp til unge.

For det andet handler det jo heller ikke om unge under uddannelse, det handler lige præcis om unge, som ikke er under uddannelse, og som ikke har været i arbejde heller. Så er det rigtigt, at man opstiller den generelle formodning, som man kalder det, at når man er under uddannelse, så svarer indtægterne nogenlunde til SU. Det er bare statistisk bevist, at det er lodret usandt. Det er højst beklageligt, at også den nye socialminister kommer farende med den en gang til. Hvis man er under uddannelse, hvis man får SU, så udgør SU 10-15 pct. i gennemsnit af den indtægt, man har. Men i øvrigt er det da dumt at få snakket om det, og jeg er da sikker på, at socialministeren vil få lejlighed til også at lade cirkulæreskrivelsen om kontanthjælp til unge indgå i arbejdet med at sanere cirkulærerne. Vi har netop tænkt os at stille forslag om, at det bliver fjernet.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil gerne til socialministeren sige, at jeg betvivler da ikke disse eksperter udtalelser eller socialministerens citat af dem. Derfor mener jeg også, det er meget tænkeligt – og det tror jeg de har sagt – at 80 pct. er et rimeligt niveau. Så spørger jeg bare: hvor er så forholdet til funktionærene? Har man undersøgt, hvad der er et rimeligt niveau for funktionærgrupperne? Når man ikke har undersøgt det, må man jo gå ud fra, at funktionærgruppeprocenten må være 100, for det er det, de får. Hvorfor denne forskel mellem funktionærgrupper og dagpengemodtagere?

Socialministeren (Palle Simonsen):

Nu må jeg jo erkende, at det er mig selv, der har bidraget til at trække spørgsmålet om arbejdsløshedsforsikring ind i debatten, men jeg vil godt gentage, at sygedagpengesatserne normalt ligger i baghjulet af de satser, man har på arbejdsløshedsforsikringsområdet – det var derfor, jeg tillod mig at tage udgangspunkt i det – og her er procenten jo den samme, uanset om man er almindelig lønar-

bejder eller man er funktionær, for det var dengang tænkt som 80 pct. af hidtidig arbejdsindkomst under arbejdsløshed. Det er sådan set det samme, vi lægger op til i dag; det er en argumentation for den fælles holdning i både forslag om arbejdsløshedsforsikring og om sygedagpenge.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Men stadig væk, hr. socialminister, har man ikke taget konsekvensen for funktionærgrupperne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af lovforslag nr. L 6:

Forslag til lov om ændring af lov om folkepension, om ændring af lov om invalidepension m.v. og om ændring af lov om pension til enker m.fl. (Indtægtsregulering på grundlag af arbejdsindtægter for personer i alderen 67-69 år m.v.).

(Fremsat 5/10 82).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 11 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

11) Første behandling af lovforslag nr. L 7:

Forslag til lov om ændring af visse reguleringsbestemmelser i den sociale lovgivning. (Bortfald af pristalsregulering m.v.).

(Fremsat 5/10 82).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Albertsen (S):